

ZUIDWOLDE

**Basis cursus
wilde bijen**

Maandag 24 februari van 19.30 tot 21.30 uur in De Boerhoorn, Oosterweg 14. Natuurvereniging Zuidwolde (NVZ) organiseert een basis cursus wilde bijen. Bijen zijn onmisbaar voor het bestuiven van bloemen, fruitbomen en gewassen. Er zijn 360 soorten (wilde) bijen in Nederland. Daarnaast gaat het om een twintigtal soorten hommels met hun semisociale leven. De overige soorten zijn solitaire wilde bijen: zandbijen, metselbijen en parasitaire levende bijen. Het zal in deze basis cursus niet gaan om zoveel mogelijk soorten te herkennen en op naam te brengen, maar vooral om hun levenswijze en hun relatie met bloemen en planten. Joop Verburg is de cursuscoördinator. Hij zal zelf het grootste deel van de theoretische lessen verzorgen. Bij de cursus hoort ook een tweetal praktijklessen in het veld. Kosten voor de cursus voor leden van NVZ € 35 en voor niet-leden € 55. Bij het cursusgeld is ook de verzorging op de cursusavonden en bij de excursies inbegrepen. Aanmelden via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Het Drentse Landschap

DROUWENERVEEN

**Wandel-
oriëntatietocht**

Vrijdag 21 februari van 19.00 tot 22.30 uur. Deze activiteit wordt georganiseerd in samenwerking met 25 Graden Noord. Je krijgt uitleg over de kaart, kompas en het intekenen van coördinaten. In groepjes van 2 tot 5 personen krijg je een kaart en kompas mee. Al wandelend door de omgeving van het Drouwenerzand zoek je de verschillende punten op. Sommige punten zijn eenvoudig te vinden en andere vormen een echte uitdaging met een kompas. De wandeltocht zelf is ongeveer 3 kilometer. Om 22.00 uur staan soep en brood rond het kampvuur klaar. Kosten per persoon € 12,50. Aanmelden is noodzakelijk en kan via: info@25gradennoord.nl of 06-30 57 47 14. Startlocatie: 25 Graden Noord, Zuideind 25, Drouwenerveen.

RUINEN

Activiteiten

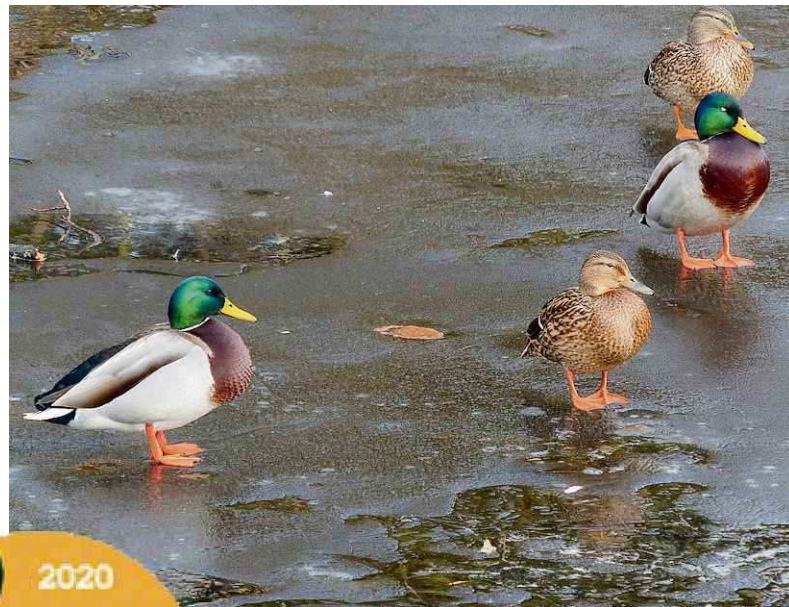
Tijdens de voorjaarsvakantie zijn er in en rond Bezoekerscentrum Dwingelderveld, Benderse 22, allerlei activiteiten te doen. Kom bijvoorbeeld viltten tijdens de schependag, of ga mee met de Nachtwachter. Voor informatie en aanmelden: www.natuurmonumenten.nl/bcdwingelderveld

Opportunist die ongemerkt in de problemen kwam

■ Weten we eigenlijk wel voldoende over de wilde eend?

HOOGVEEN Binnen gemeente Hoogeveen komen ze in alle wateren voor: oude kanaal in het Steenbergerpark, bij de brugsluis in Kattouw, zwemplas Nijstad en vijvers, wijken en plassen in het buitengebied.

Makkelijk beest, die wilde eend. Past zich uitstekend aan aan menselijke activiteiten. Heel opportunistisch in het kiezen van leefomgeving en voedsel. Toch merk je tijdens een wandeling langs het oude kanaal in het Steenbergerpark dat er verschillen zijn. Nader je wilde eenden, dan vliegt een deel weg. Zijn dat de vogels die in de herfst uit het noorden zijn gekomen om bij ons te overwinteren? Ze zijn zichtbaar schuwer, echt wild, doen hun naam eer aan. 'Onze' wilde eenden blijven gewoon rondobberen en zijn zelfs te voeren. Ze zijn mensen gewend. Wie kent deze eend niet. De meest algemene watervogel, het wijdst verspreid, van havens tot natuurgebieden. Wat bezielen Sovon en Vogelbescherming Nederland 2020 uit te roepen tot Jaar van de Wilde Eend?

Paarvorming op het ijs van het oude kanaal in het Steenbergerpark. Hero Moorlag

Het klinkt vreemd, als je hoort dat het niet goed gaat met de wilde eend. Er zijn nog twee vogels die sinds 1990 behoorlijk in aantal zijn afgenomen, de spreeuw en de huismus. Ongemerkt, niemand die erop lette, maar het gebeurde wel. De wolken spreeuwen in de Oude Kene en de Pesserma waren eind 2019 kleiner dan vijf jaar geleden. Kwamen eerder op de voerplek in de achtertuin twintig tot dertig mussen, nu hooguit tien. De langlopende broedvogeltellingen van Sovon liegen er niet om. Dan gaat het niet in de eerste plaats om het aantal broedgevallen. De nesten zijn er. Het aantal eieren in de nesten is

stabiel, wijkt niet af. Je ziet ouder-eenden met tien, soms twaalf of veertien kuikens. Zit het knelpunt dan in het overleven van de kuikens? We weten dat kuikens worden gegeten door roofvogels, vossen en zelfs door snoeken. Maar is er ook sprake van voedseltekort? Met andere woorden, hoeveel van de twaalf of veertien kuikens wordt uiteindelijk vliegvlug, dus volwassen. Sovon en Vogelbescherming willen in 2020 zoveel mogelijk waarnemingen van oudervogels met kuikens verzamelen om er achter te komen welke knelpunten er in de kuikenfase voorkomen. In 2020 organiseren de organisaties projecten in het kader van het Jaar van de Wilde Eend. In de loop van de winter worden deze projecten bekendgemaakt op een speciale site,

www.jaarvandewildeeend.nl. Wie mee wil tellen, moet deze site in de gaten houden.

Geslachtsverhouding

Een mannetje wilde eend heet woerd, een vrouwtje heet eend of eendje. Jagers zeggen groenkraag vanwege de glanzend groene kop van het mannetje en het vrouwtje noemen ze bruinkop. De camouflage van het stemmig bruin getinte vrouwtje is uiteraard functioneel. De jachtdruk op alle eendensoorten is door de jaren heen minder geworden. De afname van de wilde eend ligt niet aan de jacht. Maar hoe zit het met de verhouding tussen het aantal mannetjes en vrouwtjes. Bij meer eendensoorten is die verhouding scheef. Heel vaak zie je meer mannetjes dan vrouwtjes. Is er een verhoogde sterfte onder vrouwtjes van de wilde eend? Ga mannetjes en vrouwtjes tellen, vraagt Sovon, en zet de gegevens op Waarneming.nl. Ga je in het voorjaar jongen tellen die bij een vrouwtje zwemmen, doe dat als het enigszins kan dan iedere week om te zien of het aantal jongen hetzelfde is gebleven. Ik ben alvast in het Steenbergerpark begonnen met het tellen van mannetjes en vrouwtjes en inderdaad, er zijn meer mannen dan vrouwen. Er zwemmen twee eenden met een andere kleur tussen de wilde eenden. Ze hebben veel wit. Deze bastaarden staan bij Sovon bekend als soepeenden. Ook aan de kuikens kun je zien of het soepeendjes dan wel wilde eendjes zijn. We nemen deze eenden in de tellingen mee. ■

Hero Moorlag

Door de gemiddelde hoge temperatuur lijkt het lente

Januari 2020 gaat de boeken in als de warmste januari ooit, zo maakte het Europese Copernicus-aardobservatieprogramma bekend. Wereldwijd lag de gemiddelde temperatuur vorige maand 0,03 graden boven het vorige record uit 2016. Het Europese record werd zelfs ruim gebroken. Met name in het noordoosten van Europa. Daar was het op sommige plaatsen meer dan 6 graden warmer dan het klimatologisch gemiddelde. Daarmee was het voor Europa met afstand de warmste januari sinds het begin van de temperatuurmetingen.

Dat hebben we in Nederland ook gemerkt. Gemiddeld lag de temperatuur in januari op 6,2 graden. Dat is ver boven het gemiddelde van 3,1 graden. Januari 2020 gaat de boeken in als de nummer 5 van warmste januarimaanden. Het record stamt uit 2007, toen het gemiddeld 7,1 graden werd. Inmiddels is ook het eerste weerrecord van 2020 behaald. Op 31 januari kwam het kwik tot 12,5 graden, een halve graad hoger dan het oude record uit 1990. Die hoge temperaturen zorgen voor een mooie

meevaller op de energierekening. Zo bracht energieleverancier Esent vorige week naar buiten dat er tussen 1 december en 2 februari 6,5% minder gas is verbruikt in vergelijking met het gemiddelde verbruik van de afgelopen dertig jaar. Omgerekend valt de jaarrekening daardoor 67 euro lager uit. Een mooie bijkomstigheid van het zachte winterweer.

Gevolgen opwarming

Toch is dit niet echt een positief verhaal. De opwarming van de aarde heeft wereldwijd gevolgen. En die zijn lang niet altijd positief. Ook in Nederland zullen we de gevolgen van de klimaatverandering steeds meer gaan merken: extremere temperaturen in de zomer, meer kans op overstromingen en een veranderende natuur. Zo wordt het steeds vroeger lente. Je ziet het op dit moment al duidelijk om je heen. Overal staan krokussen en sneeuwklonnes in bloei en komen narcissen uit de grond. Bomen beginnen al uit te lopen en de eerste muggen zie je alweer vliegen. Een ander effect van de klimaatverandering

Het wordt steeds vroeger lente door klimaatverandering.

Paulien Zomer

is dat soorten die oorspronkelijk in warmere gebieden voorkomen, zich steeds beter thuis voelen in Nederland. De eikenprocessierups, waar we in het afgelopen jaar in Drenthe veel last van hebben gehad, is een voorbeeld van zo'n mediterrane soort die hier naartoe is gekomen en het goed naar z'n zin heeft. Opwar-

ming is niet te stoppen, maar als we allemaal ons steentje bijdragen om de CO₂-uitstoot te verminderen, gaat het wel minder snel. Een simpele tip om zelf iets bij te dragen: laat de auto eens wat vaker staan. ■

Paulien Zomer, Stichting Het Drentse Landschap